

مکانیزم عرضه و تقاضا در بازار پول

عملیات بازار باز

بانک مرکزی در سال‌های اخیر سعی داشته است با متحول ساختن بانکداری کشور، به سمت نظام بانکداری مدرن حرکت کند. یکی از الزامات این کار شناور ساختن نرخ بهره بین بانکی است که از طریق استقرار عملیات بازار باز امکان‌پذیر است. در واقع مکانیزم عملیات بازار باز به گونه‌ای است که بانک‌های تجاری به عنوان طرف تقاضا به صورت هفتگی به پشتوانه اوراق دولتی میزان پول درخواستی را در قالب سفارش‌ها در سامانه بازار بین بانکی به بانک مرکزی ارسال می‌نمایند (در واقع تقاضای پول را ایجاد می‌کنند) و بانک مرکزی به عنوان طرف عرضه، بسته به سیاست انقباضی یا انبساطی مد نظر خود با توجه به سفارش‌های سررسید شده هفته گذشته که بایستی در هفته جاری تسویه شوند و میزان پول درخواستی هفته جاری، بازار پول و به تبع نرخ بهره را به عنوان مهم‌ترین قیمت در اقتصاد یعنی قیمت پول تنظیم می‌نماید.

تثبیت نرخ تورم سالانه در سطح ۴۰ درصد با فرض ثابت ماندن سرعت گردش پول، منجر به افزایش تقاضای مصرفی پول با همین نرخ می‌شود. افزایش قیمت انواع دارایی نظیر مسکن، ارز، طلا و غیره نیز، افزایش تقاضای سفته بازی پول را به دنبال داشته است. این میزان از افزایش تقاضای پول اگر با عرضه متناسب پول در اقتصاد مواجه نشود، افزایش نرخ بهره را به دنبال خواهد داشت. بانک مرکزی با اتخاذ موضع توافق بازخرید (ریپو) در بازار بین بانکی سعی در ایجاد توازن در بازار پول و تنظیم نرخ بهره داشته است. تفاضل ارزش توافق بازخرید جدید و سررسید شده، میزان تزریق منابع جدید در بازار بین بانکی را نشان می‌دهد. به کمک آمارهای هفتگی بانک مرکزی با محاسبه مانده حاصل از تفاوت توافقی‌های بازخرید جدید و سررسید شده به صورت انباشته، می‌توان به درک رفتار سیاستگذار در بازار پول دست یافت.

احتمال رکود در بازار سرمایه با چشم‌انداز افزایشی نرخ بهره

همانگونه که از نمودار مانده ریپو قابل برداشت است انباشت تفاوت تقاضای پول هفتگی بانک‌ها و مقدار بدهی سررسید شده از هفته‌های گذشته به عنوان پول آزاد در بازار بین بانکی در سال جاری نسبت به پیک سال ۱۴۰۰ روند کاهشی گرفته است و به تبع آن نرخ بهره دچار افزایش قابل توجهی نسبت به متوسط سال گذشته شده است که با ادامه این روند احتمالاً سیاستگذار در صدد اجرای سیاست پولی انقباضی بوده و با افزایش نرخ بهره بدون ریسک دست‌کم تا پایان تابستان جاری می‌توانیم انتظار رکود نسبی در بازار سرمایه را داشته باشیم.

